

Forradalmaktól forradalmakig: Európa története a francia forradalom és az az 1848-as forradalmak közötti időszakban – kitékintés az Amerikai Egyesült Államokra

Dr. Lévai Csaba egy. tanár

Egyetemes történeti előadás III. évfolyam, BTTR 271OBA, BTTR 271OMA

A politikai forradalom: az első felvonás

1. A forradalom modern fogalma és a forradalmak elméleti kérdései
2. Az amerikai forradalom menete, szakaszai és megítélése a történetírásban
3. A „nagy francia forradalom” mente, szakaszai és megítélése a történetírásban (1789-1799) I.
4. A „nagy francia forradalom” mente, szakaszai és megítélése a történetírásban (1789-1799) II.
5. Európa a napóleoni háborúk korában és a Francia Császárság belpolitikája I. Napóleon uralkodása idején (1799-1815)
6. A bécsi rendezési kísérlet és következményei: nagyhatalmi politika a 19. század első felében

Gazdasági és társadalmi forradalom

7. Iparosítás vagy ipari forradalom? A modern gazdasági növekedés elméleti kérdései. A brit gazdaság és társadalom átalakulása a 18. század második és a 19. század első felében
8. Franciaország (és a Benelux területek), a német területek (és Svájc) gazdasági-társadalmi fejlődése a 19. század első felében
9. A periférikus Európa gazdasági és társadalmi viszonyai a 19. század első felében (a mediterrán térség, Skandinávia és Oroszország)

A nemzeti forradalom és a politikai rendszerek átalakulása

10. Eltérő úton a képviselői demokrácia irányába: az Egyesült Királyság és Franciaország politikai rendszerének átalakulása a 19. század első felében
11. A német és az itáliai egység kérdése a 19. század első felében
12. A periférikus Európa (a mediterrán térség, Skandinávia, Oroszország) politikatörténete a 19. század első felében

A politikai forradalom: a második felvonás

13. Az 1848-49-es forradalmi hullám Európában

Európa és a nagyvilág

14. Európa és az Európán kívüli világ a 19. század első felében
15. Az Amerikai Egyesült Államok története az 1787. évi szövetségi alkotmány ratifikálásától a polgárháború kirobbanásáig (1789-1861)

Irodalomjegyzék

A politikai forradalom: az első felvonás

1. A forradalom modern fogalma és a forradalmak elméleti kérdései
Hahner Péter: A forradalom fogalmáról. *Magyar Tudomány*, 2008/8. 920-927. o.
Arendt, Hannah: *A forradalom*. (Európa, Bp. 1991.) 25-74. o.
Furet, François: A francia forradalomesszme. In Ugyanő: *A forradalomról* (Európa, Bp. 2006.) 79-107. o.
2. Az amerikai forradalom menete, szakaszai és megítélése a történetírásban
Sellers, Ch. – May, H. – McMillen, N. R.: *Az Egyesült Államok története*. (Maecenas, Bp. 1995.) 13-84. o.
Lévai Csaba: Az amerikai függetlenségi háború. In *Európa az újkorban (16-18. század)* Szerk. Orosz István – ifj. Barta János – Angi János. (Multiplex Media – Debrecen University Press, Debrecen, 2006.) 338-344. o.
Lévai Csaba: Az amerikai liberalizmus alakváltozásai az amerikai történelemben és történetírásban. *Múltunk – Politikatörténeti folyóirat*, 1998/3-4. 256-283. o.

- Hahner Péter: *A régi rend alkonya. Egyetemes történet 1648-1815.* (Panem, Bp. 2006.) 425-444. o.
3. A „nagy francia forradalom” mente, szakaszai és megítélése a történetírásban (1789-1799) I.
 4. A „nagy francia forradalom” mente, szakaszai és megítélése a történetírásban (1789-1799) II.
19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 74-89. o.
 Price, Richard: *Franciaország története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 83-128. o.
 Hahner Péter: *A régi rend alkonya. Egyetemes történelem 1648-1815.* (Panem, Bp. 2006.) 375-402. o.
 Hahner Péter: A nagy francia forradalom, a polgárság és a kapitalizmus – Egy historiográfiai vita története. *Világtörténet*, 1987/4. 47-74. o.
 5. Európa a napóleoni háborúk korában és a Francia Császárság belpolitikája I. Napóleon uralkodása idején (1799-1815)
19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 89-101. o.
 Price, Richard: *Franciaország története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 128-140. o.
 Hahner Péter: *A régi rend alkonya. Egyetemes történelem 1648-1815.* (Panem, Bp. 2006.) 403-424. o.
 6. A bécsi rendezési kísérlet és következményei: nagyhatalmi politika a 19. század első felében
19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 17-46. o.
 Ormos Mária – Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdötéren. Felemelkedés és hanyatlás 1814-1945* (Osiris, Bp. 1998.) 13-106. o.
 Kennedy, Paul: *A nagyhatalmak tüdőklése és bukása. Gazdasági változások és katonai konfliktusok 1500-2000* (Akadémiai, Bp. 1992.) 139-164. o.
 Diószegi István: *A hatalmi politika másfél évszázada: 1789-1939* (MTA Történettudományi Intézete, Bp. 1997.)
A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. (Comenius, Pécs, 2005.) 51-68. o.

Gazdasági és társadalmi forradalom

7. Iparosítás vagy ipari forradalom? A modern gazdasági növekedés elméleti kérdései és feltételei. A brit gazdaság és társadalom átalakulása a 18. század második és a 19. század első felében
 Rostow, W. W.: *A gazdasági növekedés szakaszai.* Valóság, 1992/12. 1-20. o.
 Rostow, W. W.: *Coda: Tűnődések a vita 1990-es állásáról.* Valóság, 1992/12. 20-30. o.
 Cameron, Rondo: *A világgazdaság rövid története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 23-41. o., 203-276. o.
 Kondratyev, Ny: *A gazdasági konjunktúra nagy ciklusai.* Magyar filozófiai szemle, 1988/5-6.
 Kövér György: *N. D. Kondratyev és a gazdasági konjunktúra nagy ciklusai.* Magyar filozófiai szemle, 1988/5-6. 559-564. o.
 Wallerstein, Immanuel: *Bevezetés a vilárendszer elméletbe.* (Eszmélet Alapítvány-L'Harmattan Kiadó, Bp. 2010.)
 H. A. Diederiks – J. Th. Lindblad – D. J. Noordam – G. C. Quispel – B. M. A. de Vries – P. H. H. Vries: *Nyugat-Európai gazdaság- és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig.* (Osiris, Bp. 1995.) 159-176. o., 193-221. o., 271-289. o.
 Berend T. Iván – Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században, 1789-1914.* (Gondolat, Bp. 1987.) 89-120. o.

Langton, John: Az ipari forradalom és a regionális földrajz. In: *A brit gazdaság és társadalom a XVIII-XIX. században. Válogatás a brit történeti földrajzi iskola írásaiból.* (Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1999.) 51-78. o.

Dennis, Richard: A városok társadalomföldrajza (1730-1914). In: *A brit gazdaság és társadalom a XVIII-XIX. században. Válogatás a brit történeti földrajzi iskola írásaiból.* (Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1999.) 151-168. o.

8. Franciaország (és a Benelux térség), a német területek (és Svájc) gazdasági-társadalmi fejlődése a 19. század első felében

Berend T. Iván – Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században, 1789-1914.* (Gondolat, Bp. 1987.) 143-178. o., 201-216. o., 247-269. o.

Cameron, Rondo: *A világgazdaság rövid története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 280-309. o.

Price, Richard: *Franciaország története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 137-155. o.

9. A periférikus Európa gazdasági és társadalmi viszonyai a 19. század első felében (a mediterrán térség, Skandinávia és Oroszország)

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 389-393. o.

Berend T. Iván – Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században, 1789-1914.* (Gondolat, Bp. 1987.) 301-314. o., 421-430. o., 439-472. o., 507-518. o.

Cameron, Rondo: *A világgazdaság rövid története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 305-324. o.

Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula: *Oroszország története* (Maecenas, Bp. 1997.) 316-325. o.

A nemzeti forradalom és a politikai rendszerek átalakulása

10. Eltérő úton a képviselői demokrácia irányába: az Egyesült Királyság és Franciaország politikai rendszerének átalakulása a 19. század első felében

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 101-109. o., 136-143. o.

Price, Richard: *Franciaország története.* (Maecenas, Bp. 1994.) 155-176. o.

A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. (Comenius, Pécs, 2005.) 137-142. o., 150-157. o.

11. A német és az itáliai egység kérdése a 19. század első felében

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 167-186. o., 298-305. o.

Hearder, Harry: *Olaszország rövid története* (Maecenas, Bp. 1992.) 134-154. o.

Fulbrook, Mary: *Németország története* (Maecenas, Bp. 1993.) 97-123. o.

Winkler, August Heinrich: *Németország története a modern korban I. kötet.* (osiris, Bp. 2005.) 43-124. o.

A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. (Comenius, Pécs, 2005.) 168-180. o., 318-327. o., 374-380. o.

12. A periférikus Európa (a mediterrán térség, Skandinávia, Oroszország) politikátörténete a 19. század első felében

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 213-234. o., 332-341. o., 355-365. o., 369-377. o., 378-389. o., 352-359. o., 363-371. o.

A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. (Comenius, Pécs, 2005.) 275-278. o., 280-283. o., 286-287. o., 289-292. o.,

Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula: *Oroszország története* (Maecenas, Bp. 1997.) 297-316. o., 325-359. o.

A politikai forradalom: a második felvonás

13. Az 1848-49-es forradalmi hullám Európában

Kosáry Domokos: 1848: az európai forradalmak anatómiája. In Kosáry Domokos: *A történelem veszedelmei.* (Magvető, Bp. 1987.) 256-278. o.

Európa és a nagyvilág

14. Európa és az Európán kívüli világ a 19. század első felében

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 527-552. o., 565-568. o., 575-578. o., 599-601. o., 621-629. o.

15. Az Amerikai Egyesült Államok története az 1787. évi szövetségi alkotmány ratifikálásától a polgárháború végéig (1789-1865)

Sellers, Ch. – May, H. – McMillen, N. R: *Az Egyesült Államok története.* (Maecenas, Bp. 1995.) 85-175. o.

19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Szerk. Vadász Sándor. (Osiris, Bp. 2011.) 475-506. o.

A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. (Comenius, Pécs, 2005.) 256-263. o.